

Milosrdný Bůh

*Hospodin je slitovný a milostivý, shovívavý, nejvyšš milosrdný;
nepovede pořád spory, nebude se hněvat věčně. (Ž 103:8-9)*

Hlavní čtení: **Žalm 103**

ÚVOD: VNITŘNÍ ROZHOVORY

Milí bratři a milé sestry,

každý z nás někdy „trpí“ samomluvou. Je to výhradně lidská dovednost. My lidé dokážeme hovořit sami se sebou. Umíme mluvit sami k sobě. Někdy sami sebe utěšujeme. *Vždyť jsi neměl jinou možnost, Petře. Musel jsi těm lidem trochu lhát. A zase tak veliká lež to nebyla.* Jindy si nadáváme. *Lháři. Že se nestydíš.* Nebo: *Troubo. Větših vola na světě není.* Občas dokonce vedeme soudní proces, při kterém jedna část našeho Já něco či někoho obhajuje. A druhá část našeho Já naopak vede obžalobu. *Ten člověk mně leze na nervy. // Ale nech toho! Ty ses taky zrovna moc nevyznamenal, když jste se potkali. Nebyls vůbec příjemný. // No a? Vždyť nemám důvod být na něj milý. Zklamal mě. // Ale jistě víš, že je teď v těžké situaci. Místo aby ses na něj hněval, nechceš mu raději nějak pomoci? // Nechci. Má kolem sebe dost ochotných lidí. // No, zase tolik ochotných lidí kolem sebe nemá... A tak dále.*

I. CO NÁM ČASTO BRÁNÍ V CHVÁLE HOSPODINA?

Žalm 103 začíná a končí vnitřním rozhovorem. Dnešní biblická píseň je orámovaná vnitřním dialogem. Žalmista povzbuzuje sebe sama. Nebo dokonce: Napomíná sám sebe. Prikazuje sám sobě. Kope se do zadnice, protože chce sebe sama posunout dopředu tím správným směrem.

- ¹ **Dobrořeč, má duše, Hospodinu, celé nitro mé, jeho svatému jménu!** ² **Dobrořeč, má duše, Hospodinu, nezapomínej na žádné jeho dobrodiní!**

Nejprve se zastavíme u samotného jádra této výzvy. U toho prvního slovesa, které zní: *Dobrořeč*. Je to překlad hebrejského slovesa *b-r-k*, které se častěji překládá jako *žehnat*. Můžeme tedy také přeložit: *Žehnej, má duše, Hospodinu*. Vzhledem k tomu, že nám však slovo *požehnání* nejde moc dobře z úst, když se má vztahovat k Pánu Bohu, pak klidně můžeme zůstat u toho *dobrořečení*. Nebo u *chvály*: *Chval, duše má, Hospodina. Oslavuj, má duše, Hospodina. Vzdej díky, duše má, Hospodinu*.

Ještě jedna zajímavost: Toto hebrejské sloveso *b-r-k* znamená také *pokleknout*. *Padnout na kolena*. A všimněte si, jak to spolu vnitřně souvisí: Musíme pokleknout, abychom směli Hospodina chválit. Musíme padnout na kolena, abychom pozvedli svůj hlas k dobrořečení.

Být na kolenou: To je někdy obtížné. A nemyslím jen doslova, kdy kvůli váze, stáří či potížím s pohybovým aparátem klečat na podlaze prostě nemůžeme. Myslím i na pokleknutí před Hospodinem v duchovním smyslu. Je to náročná disciplína. Někdy se nám totiž pokleknout před Bohem vůbec nechce. Raději bychom stáli dál pouze na svých nohách. Sami si vystačíme. Za to, co nyní jsme, vděčíme jen sami sobě. A to, co máme, je výsledkem naší píle, našeho úsilí, našeho času. *Já jsem to zaplatil. Já jsem to vymyslel. Já jsem to zorganizoval. Já, já, já...* A ty, Bože? Proč bych měl tobě děkovat? Proč bych měl chválit a vyvyšovat tvé svaté jméno? Proč bych měl tobě žehnat za tvou dobrotu? Proč bych měl před tebou pokleknout, když pevně stojím na svých vlastních nohách? Pýcha, ta nám nedovoluje pokleknout před Hospodinem. Pýcha ve světle tohoto žalmu vlastně souvisí se ztrátou duchovní paměti. Člověk časem zapomíná, komu vděčí za všechno dobré ve svém životě. Duchovní amnézie (ztráta paměti) úzce souvisí s pýchou. Hospodin říká Izraeli těsně před vstupem do zaslíbené země:

- ¹⁰ *Budeš jíst dosyta a budeš dobrořečit Hospodinu, svému Bohu, za tu dobrou zemi, kterou ti dal.* ¹¹ *Střez se však, abys nezapomněl na Hospodina, svého Boha, a nepřestal dbát na jeho přikázání, práva a nařízení, která ti dnes udílím.* ¹² *Až se dosyta najíš a vystavíš si pěkné domy a usídliš se,* ¹³ *až se ti rozmnoží skot a brav, až budeš mít hodně stříbra a zlata, až se ti rozmnoží všechno, co máš,* ¹⁴ **jen ať se tvé srdce nevypíná, takže bys zapomněl na Hospodina, svého Boha, který tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví.** (Dt 8:10-14)

Ovšem někdy tato neschopnost Pánu Bohu poděkovat nesouvisí zrovna s pýchou. Někdy je tomu přesně naopak! Nemůžeme chválit Hospodina, nemůžeme pozvednout svůj hlas ke vzdávání díků, nemůžeme před ním pokleknout, protože ležíme! Ležíme a něco na nás sedí. Něco nám nedovoluje vstát. Něco nás tlačí k zemi. Něco nám svazuje jazyk, dusí nás, krade nám sílu soustředit se, doslova nás umrtvuje. Jako by na nás někdo hodil tlustou deku. Jako by na nás někdo dal židli a sedl si na ni. A my bezvládně ležíme a nedokážeme se vzchopit k tomu, abychom si klekli před Hospodinem, abychom jej začali chválit. Někoho zdrtila nemoc těla či duše. Nebo zdravotní problémy jeho nejbližších. Jiného položí problémy v rodině či v zaměstnání. Hodně lidí dnes dusí špatná společenská situace. Vleklá krize. Jiného sráží k zemi vlastní vina. Dalšího zasedl a položil na lopatky strach, ten odvěký nepřítel chvály Boha.

Milí přátelé v Kristu, ať už nám pýcha nedovoluje pokleknout před Bohem a upřímně mu poděkovat za jeho velikou milost a dobrotu... Ať už nás naopak poutá k zemi slabost těla či duše, nebo nám hřích, strach či beznadějí brání v tom, abychom se zvedli ze země a vzdali díky Hospodinu za jeho posilu a slitování... Ať už je to tak či onak: *Je čas pokleknout*, říká také nám žalmista. *Je čas chválit Hospodina. Je čas dobrořečit našemu Bohu*. Nenechme si namluvit, že to z nějakého důvodu nejde. Naopak: Nechme se dnes Božím slovem přesvědčit, že to jde. A že to jde právě teď. Že to nemusíme (a vlastně nesmíme) odkládat na jindy, a už vůbec ne *na svatého Dyndy*. Když totiž začneme našeho Boha chválit, naše nitro se bude pomaličku, polehoučku uzdravovat.

II. CO VŠECHNO PRO NÁS HOSPODIN ČINÍ?

Tak tedy ještě jednou: I kdyby to mělo jít zpočátku ztuha... I kdyby to mělo bolet a unavovat... I kdybychom už vlastně ani nevěděli, jak na to...

- ¹ *Dobrořeč, má duše, Hospodinu, celé nitro mé, jeho svatému jménu!* ² *Dobrořeč, má duše, Hospodinu, nezapomínej na žádné jeho dobrodiní!*

Odkud by měla vycházet tvá chvála, člověče? Z tvé duše. Tedy: Z tvého nitra. Z celého tvého nitra. Do chvály Hospodina tedy musíme postupně zapojit city, vůli, rozum, paměť. A samozřejmě také naše tělo: Jazyk, ruce... Mojžíš Božimu lidu připomíná:

- ⁵ *Budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou.* (Dt 6:5)

A pokud máme celým životem Hospodina milovat, pak také musíme Hospodina celým naším životem chválit. Je to příkaz. Je to příkaz, který však chceme ochotně a rádi po celý náš život plnit. S čímž souvisí, že jsme nakonec smutní z toho, že se nám to v plné míře nedaří. Čím to je? No, přece tím, že víme, kdo Bůh je a jak se k nám chová. Pokud toto víš, člověče... Pokud víš alespoň zlomek z toho, co Bůh pro tebe, pro druhé lidi, pro tento svět a pro celé stvoření dělá, pak jej budeš rád a ochotně vyvyšovat a oslavovat.

Ta klíčová otázka tedy zní: *Co všechno Bůh pro mě udělal? Jak se ke mně zachoval? Jak se mnou jedná?* Když mám někomu poděkovat, musím vědět, za co mu děkuji. Někdy to učíme naše děti. *Už si poděkoval babičce, zeptáme se syna. Děkuji, babi, odpoví dítě. Ale za co děkuješ, zeptáme se ho znovu. Děkuji za lízátko, babi.*

Za co smíme a máme být Bohu vděční? Za co mu smíme a máme děkovat? Těžko to lze shrnout do jednoho slova, nebo do jedné věty. Ani žalmista neusiluje o to, vystihnout vše v jedné větě, na jeden nádech. Spíše zpívá dlouhou píseň vděčnosti, ke které se smíme připojit, když nedokážeme formulovat chválu vlastními slovy. Dlouhou píseň vděčnosti, kterou můžeme ještě prodloužit, obohatit, protáhnout dalšími slokami – podle toho, za co my sami Bohu vděčíme, co všechno pro nás osobně kdy Hospodin učinil. Ale než k tomu přidáme vlastní chvalozpěvy, poslechněme si ještě jednou žalmistovu chválu:

- ³ *On ti odpouští všechny nepravosti, ze všech nemocí tě uzdravuje, ⁴ vykupuje ze zkázy tvůj život, věncí tě svým milosrdenstvím a slitováním, ⁵ po celý tvůj věk tě sytí dobrem, tvé mládí se obnovuje jako mládí orla.*

Je to zajímavé... David od začátku děkuje Bohu za život. Přesněji: Za nový život. Za odpuštění hříchů. Za dar milosrdenství. Za všechny projevy Božího slitování. A pak také za uzdravení z nemocí. Za záchranu ze zkázy těla či duše. Za dobro, které už žalmista přijal, přijímá a ještě přijme. Za novou sílu k dobrému a správnému životu před Boží tváří.

Bratři a sestry, každý z nás se jistě dokáže připojit alespoň k jedné větě z této rozmanité chvály Hospodina. Někdo z nás třeba právě silně prožil odpuštění svých hříchů, když se vyznával před svatým Bohem a domáhal se jeho milosti na základě prolité krve našeho Spasitele Ježíše Krista. Někdo jiný zase mohl zrovna nedávno vstát z postele, protože se konečně cítil zdravý a při síle. Někdo další zase dlouho balancoval nad propastí a už do ní téměř padal, když ho v poslední chvíli zachránil Hospodin, tak tomu alespoň věří a za to Boha oslavuje. A někdo jiný zase dnes a denně Bohu děkuje za všechny „běžné“ projevy jeho lásky: Za jídlo a pití, za svobodu a mír, za sílu k práci a odvalu k odpočinku, za trochu toho zdraví, za druhé lidi, které má či už pouze „měl“ rád, za svit Slunce a probouzející se jarní přírodu. Když se budeš správně dívat, člověče, na svůj život, uvidíš v něm nepřeberné množství projevů Boží lásky vůči tobě, vůči lidem kolem tebe, vůči celému světu. Uvidíš tyto projevy Hospodinovy lásky dokonce i v situacích, které nebudou zrovna snadné: V těžkostech, v slabosti, v nemoci, v zármutku. A kdo ví? Třeba touto chválou navíc vyprovokuješ Hospodina k tomu, aby se tě znovu dotkl, aby tě potěšil a pohladil, aby ti pomohl, aby tě uzdravil.

III. A PROČ TO VŠECHNO PRO NÁS HOSPODIN ČINÍ?

Ale proč se k nám Bůh takto chová? Proč pro nás dělá toto všechno a ještě mnohem, mnohem víc? Na tyto otázky většinou známe učebnicovou odpověď: *Protože nás má rád*. A je to správně. Jen prosím: Neztrácejme přitom údiv a nadšení. Proč to všechno tedy Hospodin činí?

Především proto, že si nemůže pomoci. On sám je milosrdný Bůh. Dělá to všechno pro nás ze svého vnitřního laskavého přesvědčení. Ne proto, že bychom ho k tomu nějak donutili. Ne proto, že si zasloužíme, aby se k nám choval hezky, pěkně a dobře. Ale proto, že prostě takový je. Takový byl, takový je a takový vždycky bude. Nikdy nebyl a nebude jiný. Žalmista zpívá:

- ***⁸ Hospodin je slitovný a milostivý, shovívavý, nejvyšší milosrdný; ⁹ nepovede pořád spory, nebude se hněvat věčně.***

Tato nádherná slova s nadšením vyhlášoval nejprve Mojžíš, kterému se Hospodin zjevil poté, co Izraelci propadli modloslužbě na poušti. (Ex 34:6) Toto vyznání zpívá král David i v jiných žalmech. (Ž 86:15; 145:8) Tato slova opakují proroci (Jl 2:13; Jon 4:2) a později i navrátilci z babylónského exilu (Neh 9:15). Tato pravdivá a nádherná slova o Hospodinu se nakonec stanou skutečností v Ježíši Kristu. Hospodin, náš Bůh, je díky Ježíši Kristu náš milosrdný Otec. Otec, který se sice umí rozhněvat, ovšem jeho hněv trvá okamžik. Na rozdíl od jeho věčné lásky a nesmrtelného milosrdenství. On okamžitě odpouští svým dětem. Vzdaluje od nás naše nevěrnosti. Když se dívá na nás, nedívá se na naše hříchy. A když se dívá na naše hříchy, nedívá se přitom na nás. Pomáhá nám také v tom, abychom se nevraceli ke zlému. Abychom kráčeli cestou dobra. Abychom žili ve svaté bázni před Bohem, jak žalmista opakuje několikrát. Abychom se Boha znovu začali bát. Tedy: Abychom se báli svým životem Boha zarmoutit.

No, a za druhé: Hospodin nám pomáhá, protože ví, co jsme zač. Vždyť nás stvořil! Vždyť tu naši lopotu, slabost, nespolehlivost a pomíjivost pozoruje dnes a denně.

- ***¹³ Jako se nad syny slitovává otec, slitovává se Hospodin nad těmi, kdo se ho bojí. ¹⁴ On ví, že jsme jen stvoření, pamatuje, že jsme prach. ¹⁵ Člověk, jehož dny jsou jako tráva, rozkvétá jak polní kvítí; ¹⁶ sotva ho ovane vítr, už tu není, už se neobjeví na svém místě.***

Tak to je... Jsme zde jen na chvíli. Život jednoho člověka a trvání celého stvoření: To je jako srovnávat zvuk lusknutí prsty se Smetanovou symfonií *Má vlast*. To je jako srovnávat život jepice s životem mořské želvy. A přesto, nebo právě proto se o nás stará ten, který jest, byl a bude. Náš věčný nebeský Otec. Náš mocný nebeský Otec. Náš laskavý a nesmírně milosrdný nebeský Otec. A tak:

- ***²⁰ Dobrořečte Hospodinu, jeho andělé, vy silní bohatýři, kteří plníte, co řekne, vždy poslušni jeho slova! ²¹ Dobrořečte Hospodinu, všechny jeho zástupy, vy, kdo jste v jeho službách a plníte jeho vůli! ²² Dobrořečte Hospodinu, všechna jeho díla, na všech místech jeho vlády.***

A nakonec:

- ***Dobrořeč, má duše, Hospodinu!***

Amen.